

УДК 371.134

РОЛЬ І МІСЦЕ ЛОГІКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА

В.П. Литовченко, кандидат філософських наук

ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України

«Ніжинський агротехнічний інститут»

В статті розглянуті особливості викладання дисципліни логіка при підготовці менеджерів.

Ключові слова: логіка, менеджмент, професійна підготовка.

Виклад основного матеріалу. Важливим компонентом змісту фундаментальної освіти майбутніх управлінців є логіка, яка має важливе значення у фаховій підготовці менеджерів. Вона дозволяє вникнути в сутність поняття, теорій аргументації й доведення, з'ясувати зміст поняття логічного слідування, встановити взаємозв'язки між різного роду концепціями та теоріями. Логіка дозволяє стисло формулювати та точно висловлювати визначення понять, категорій, окреслювати область їх застосування. Вона надає викладачеві нові засоби для формування умінь і навичок управлінського мислення.

Сучасне викладання науки управління не можна уявити без знання основ логіки. Навчання основам логічного мислення завжди є невід'ємною складовою вітчизняної освіти менеджера. Це пов'язано з тим, що: 1) знання основ даної науки є вкрай необхідним для майбутніх управлінців, оскільки не існує управління без логіки. Знання управління без логіки дій вважається не повноцінним, тому що це є лише знання окремих розрізнених і ніяк не пов'язаних між собою теорій чи концепцій; 2) логіка, на вищому рівні свого вивчення, дозволить повною мірою продемонструвати логіку управління і тому професійно грамотний викладач напряму підготовки «Менеджмент» не може не володіти основами логіки; 3) не може бути нелогічною методика викладання науки управління. Педагогіка науки управління повинна навчити майбутніх менеджерів навчати своїх підлеглих не просто якимось діям, але і логіці управління свого мікросередовища. Таким чином і педагогіка науки управління повинна мати тісний зв'язок з логікою. Але, щоб піднятися на такі вершини логіки як логіка управління та логіка педагогіки, необхідно, звичайно ж, познайомитися з основами самої логіки як науки.

Педагогічна діяльність викладача менеджменту повсякденно пронизана логікою. Тому виникає потреба у більшому розкритті тих аспектів викладацької діяльності в області управління, в яких роль логіки і логіки відчувається найсильніше. Саме на це зорієнтована дана стаття, в якій йдеться про роль традиційної логіки в професійно-педагогічній спрямованості навчання управління у ВНЗ.

Спрямованість навчання на підготовку висококваліфікованого менеджера передбачає такий підхід до побудови усіх навчальних предметів ВНЗ, який би дозволив реалізувати головну мету ВНЗ – підготовку висококваліфікованого управлінця. Професійно-практичну спрямованість повинні мати буквально всі навчальні предмети, які вивчаються у ВНЗ. Така спрямованість навчання відображає не тільки мету управлінської освіти, але і її зміст. Що стосується змісту, то студент зобов'язаний не тільки засвоїти сукупність наукових знань і практичних навичок, але і повинен навчитися застосовувати їх у своїй майбутній управлінській діяльності, зробити вдалими свої перші кроки в цій роботі і згодом досягти професійної майстерності.

Головні умови професійно-практичної спрямованості навчання у ВНЗ є: а) забезпечення фундаментальної спеціальної підготовки менеджера, що дозволяє оволодіти своїм предметом у межах, які необхідні до вимог сучасного ринку праці; б) поєднання у всіх управлінських курсах, що викладаються ВНЗ, наукової, методичної і практичної складових; в) виявлення й оптимальне використання усіх можливостей активного впливу

СЕКЦІЯ 3
«Освітні інновації в контексті сталого розвитку
агропромислового виробництва України»

кожної управлінської дисципліни ВНЗ на те, щоб студент, починаючи з першого і до останнього дня свого перебування у стінах ВНЗ, поступово прилучався до майбутньої управлінської діяльності, осягав та входив до неї.

Велике значення для фахової підготовки менеджера має принцип бінарності. Поєднання наукової і практичної складової у кожній дисципліні, з одного боку, забезпечить сучасне наукове трактування усіх основних понять і фактів курсу управління, значно розширить науково-практичний світогляд майбутнього менеджера, продемонструє йому місце менеджера у системі наук про управління.

Важливим компонентом професійно-педагогічної підготовки майбутнього управлінця є вивчення ним курсу методики опанування управління. Це дозволить не тільки освоїти всі ті численні методичні прийоми, що розроблені цією наукою на протязі багатьох десятиліть, але й навчити творчо підходити до них, як з метою удосконалення їх, так і з метою створення нових. Для цього майбутньому управлінцю необхідно вміти розмірковувати, будувати умовиводи, робити висновки, тобто використовувати логіку і тим самим розвивати та вдосконалювати методику управління. Незважаючи на те, що методика навчання управлінню значною мірою є наука експериментальна, не всі її положення встановлено експериментальним шляхом. Ряд тверджень методики виведені логічно з інших тверджень, які були отримані раніше логічним чи експериментальним шляхом. Отже, знання основ логіки допоможе майбутньому управлінню краще розбиратися в дослідженні педагогічних проблем, які виникають при навчанні управління, самому брати участь у розв'язанні цих проблем і тим самим удосконалювати свій професійно-управлінський рівень.

Знання законів логіки дозволить майбутньому менеджеру реалізувати дидактичні принципи логіки в навчанні управління і тим самим підвищити ефективність навчання. Логічна підготовка допоможе майбутньому менеджеру повною мірою зрозуміти суть логічного аналізу основ менеджменту, самоменеджменту, адміністративного управління та ін., чітко усвідомити їх логіко-практичну основу, відчутти внутрішні складові розвитку.

Щоб досягти певного логічного розвитку студентів, учитель повинен чітко використовувати елементи логіки в навчанні азам управління, ці елементи повинні стати невід'ємною частиною самого процесу навчання. Фундаментальна логічна підготовка майбутнього управлінця буде в значній мірі сприяти формуванню одного з найважливіших його професійних якостей – управлінського стилю мислення. Важливим постулатом системи методичних поглядів майбутнього управлінця повинно бути твердження про те, що менеджмент – точна наука, і гарантом її строгості є міркування, що ґрунтуються на законах логіки. Строга логіка повинна сприяти формуванню інтуїтивного розуміння логічної точності. Не виключено, що інтереси методики і задача доступності викладу того чи іншого матеріалу потребують деякого відхилення від строгості. Але хороший викладач управління – це той, який усвідомлює і бачить кожне таке відхилення не тільки у своїй педагогічній діяльності, але й у тих підручниках, які він використовує, вміє розкривати неминучі логічні прогалини в дедуктивній побудові шкільного курсу і бачити шляхи їх усунення.

Логічна підготовка дозволить проаналізувати, систематизувати і логіко-методично організувати той науковий матеріал, на якому ґрунтується курс, що розробляється. Саме логічна підготовка буде сприяти методичній переробці вчителем того наукового матеріалу, з яким він зіткнеться, у навчальний курс.

Звернемо вашу увагу на ще одну особливість при викладанні логіки. Під час викладання даного курсу на нефілософських факультетах інколи зустрічаються ситуації, коли студенти не розуміють навіщо це їм взагалі потрібно. Так, розглядаючи на вступних лекціях історію розвитку логіки як науки та предмет її досліджень вони сприймають це як

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

вступ та загальні відомості (так би мовити для загального розвитку). Ситуація дещо ускладнюється, коли переходимо до формалізації та формально-логічних законів. З одного боку, на їх думку, це й так зрозуміло. Хто ж буде одночасно щось стверджувати і заперечувати. А з іншого, скептично ставляться до того, що їм взагалі коли-небудь доведеться за межами ВНЗ щось формалізувати. Тобто паралельно з поглибленням в курс, інколи студенти поступово втрачають розуміння того, навіщо це їм потрібно і як вони можуть застосувати це в професійній діяльності.

Варіантом уникнення такого нерозуміння може бути постійна прив'язка певної теми до дійсності. Важливим є те, щоб студенти бачили не пусті теоретичні конструкції і практичні завдання під ці конструкції, а реальне відображення дійсності. Зрозуміло, що логіка, в першу чергу, пов'язана з мовним середовищем, але мова і розмірковування завжди є про щось, про навколишню дійсність. Логіка завжди відображає дійсність, і на цьому треба наголошувати.

Досить часто студенти не розуміють і інколи навіть не приймають семантичні таблиці істинності. Виникає ситуація, коли вони розглядаючи таблиці характеристик логічних сполучників, просто намагаються їх завчити. А це у наслідку приводить до елементарних помилок при вирішенні практичних завдань. Таблиці істинності можуть здаватись чимось віддаленим, або ж взагалі надуманими. А при аналізі висловлювання виникає те ж саме запитання, навіщо це все потрібно, і як це все може знадобитись, скажімо в діяльності менеджера. І тут викладач постійно повинен наводити приклади які, по-перше, просто і зрозуміло показують характеристики логічних сполучників, а по-друге, будуть близькими до повсякденності студентів. Наприклад, пояснюючи такий логічний сполучник як кон'юнкція, можна звернутись до навчальних курсів, як і вивчають чи не вивчають студенти групи. Варіантів тут безліч, але треба намагатись починати з простих і зрозумілих. Так, для студентів економічного факультету, вилучення "Студентію економічного факультету вивчають логіку і філософію" буде істинним. Адже студенти вивчають логіку (істинне судження) і вивчають філософію (істинне судження). Тобто, коли я кажу, що студенти економічного факультету вивчають логіку і філософію, то я кажу правду і це відповідає дійсності, а отже те, що я сказав є істинним. Так само, для кон'юнкції на економічному факультеті інше висловлювання: "Студенти економічного факультету вивчають логіку і валеологію". Логіку вивчають (істинне судження), а валеологію – ні (хибне судження). Отже, якщо я кажу, що студенти економічного факультету вивчають логіку і валеологію, то я кажу неправду. Висловлювання буде хибним. Моє висловлювання буде відповідати дійсності тільки тоді, коли кожен його компонент відповідатиме дійсності. Щось подібне можна підібрати по кожному логічному сполучнику. Щоправда, у студентів, як правило, виникають цікаві думки стосовно того, що коли з хиби слідує істина, то висловлювання буде істинним. Але це можна пояснити через достатню та необхідну підставу. Крім того, при наведенні прикладів логічних сполучників непогано застосовувати ситуації, які б відображали різні лінгвістичні сполучники складних суджень.

Звертаючись до повсякденних і звичних ситуацій під час викладання логіки, ми постійно піднімаємо зацікавленість і заохочуємо студентів. Звісно, скептики знайдуться в кожній групі, але розуміння необхідності вивчення будь-якого предмету помітно підвищує ефективність.

Висновки. Отже, логіка має важливе значення у фаховій освіті менеджера. Її вивчення дозволить закласти фундаментальні основи логічної підготовки і логічної культури майбутнього управлінця, значно посилить логічну складову усіх курсів, що вивчаються у вищому навчальному закладі, в тому числі і курсу методики навчання

управління. Таким чином, професійна підготовка майбутнього менеджера буде значно поліпшена. Вивчення логіки майбутніми управлінцями дозволить їм краще розв'язувати виробничі задачі з формування й розвитку у своїх майбутніх учнів абстрактного, алгоритмічного й евристичного стилів міркування, наукового світогляду, ознайомити їх із принципами побудови наукових теорій, з роллю управлінської мови в дослідженні навколишнього світу.

Список літератури

1. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить. - М., 1986.
2. Павлова Л. Спор. Дискусия. Полемика. - М., 1975.
3. Сагач Г.М. Мистецтво ділової комунікації. - К., 1995.

РОЛЬ И МЕСТО ЛОГИКИ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО МЕНЕДЖЕРА

В.П. Литовченко, кандидат философских наук

ОП Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

«Нежинский агротехнический институт»

В статье рассмотрены особенности преподавания дисциплины логика при подготовке менеджеров.

Ключевые слова: логика, менеджмент, профессиональная подготовка.

THE ROLE OF LOGIC IN THE PREPARATION OF THE FUTURE MANAGER

Viktor P. Litovchenko, Ph.D.

SS National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

«Nizhyn Agrotechnical Institute»

The peculiarities of teaching logic in preparing managers.

Key words: logic, management, training.